

Sloupcovité odrůdy ovocných stromů pro drobné i velké pěstitele

Na začátku je třeba se zamyslet a nekupovat to, co si nemůžete sami prohlédnout. Nevěřte nesutečně barevně dokonale vyobrazeným reklamním letákům nabízejícím cokoli nejen u květin, ale i u ovocných druhů ve formě keřů, stromů i drobného ovoce. Nejméně vhodné pro koupi stromu jsou zásilky dodané na dobírku. Pro zahrady jsou to třeba za přehnaně vysoké ceny prodávané sloupcovité a i jakékoliv „více odrůdové příšerky“ ovocných stromů. Většinou jsou to zakrsle skomírající neživotaschopní jedinci, bez přesného označení, jak odrůdy, tak podnože. Dokonce se někdo diví, proč by měl vědět, o jakou podnož jde? Ale to je omyl!

Ing. Dušan Nesrsta
ÚKZÚZ, Národní odrůdový úřad

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Záleži na podnoži

Podnož ovlivňuje vzrůstnost a plodnost odrůdy. Jen s bujně rostoucí podnoží (A2, MM106, M7, MM111) máte zaručeno, že jde např. o sloupcovitou odrůdu, pokud je takto deklarována. Taková, na kvalitní podnoži naroste za vegetaci od 0,2 – 0,3 m do výšky. Často se setkáváme s použitím slabě rostoucí podnože (M9, M27) což bude znamenat, že sloupcovitá odrůda neporoste a bude krnět. Můžeme se snažit sebevíc, třeba hnojením, ale výsledek nebude nijak ohromující. Výpěstek se bude chovat jen jako zakrslý stromek, vhodný do nádob. Roční přírůstek bude do 0,1 m. Sloupcovitost se především týká jen rodu *Malus* (jablono), jelikož kolumnární (sloupcovitý tvar) způsobuje gen zakrslosti tzv. Coo-gen, který byl objeven a popsán u odrůdy Mc.Intosh panem Wijcikem a dostal jeho přídomek. Dodnes v žádném jiném ovocném druhu se podobný nevyskytuje!

Klamavá reklama

To znamená, že v případě ostatních rodů, např. *Pyrus* (hrušeň) a *Prunus* (slivoň, třešeň, višně, meruňka, broskvoň), ba dokonce i u drobného ovoce rodů *Ribes* (angrešt, rybíz) jde pouze o reklamní a nesolidní záležitost ze strany prodejce. Takové reklamy bohužel existují i v provedení s barevnými letáky, které jsou většinou graficky upravované, se stejně velkými a stejně barevnými plody. Tuto machinaci s fotomateriálem pozná i dítě na první pohled. O tom, jak takové odrůdy pěstovat a řezem upravovat, se nikde nedočtete. Označení jako „novinka“ zvyšuje enormně zájem, prodej a tedy i cenu tohoto zboží. A jestli se zeptáte, zda to za to stojí? Odpovím, že určité nestojí!

Co tedy koupit a jak pěstovat

U nás existuje řada sloupcovitých odrůd jabloní, které lze za-

Obrázek č. 3

koupit, ideálně v ovocné školce. Nevhodné je nakupování v běžném obchodě se zbytky nějakých blíže neurčených rostlin.

Pěstování sloupcovitých odrůd je pro laika náročné, ale za zkoušku to stojí. Nejvíce tyto jabloně nalézají uplatnění v intenzivních sadech, jelikož vyžadují zvláštní odborný přístup: přesný i když minimální řez, důkladný režim hnojení dle listových analýz a dostatečnou chemickou ochranu. Musíme také ke stromům vést pravidelnou závlahu, tady počítáme s kapkovou závlahou. Velmi důležité je ukotvení terminálu stromu k opoře, která může být dřevěná nebo kovová. Její funkcí je přidržit kmen po celé délce, pod váhou plodů by se zlomil. Stromy necháváme dorůst do výšky 2,5–3 m. Při sklizni se využívají sklízecí portálové plošiny. Dále pro stabilní a kvalitní výnos počítáme se zastiťováním porostu protikroupovými zábranami, které poskytují ochranu nejen za nepříznivých povětrnostních podmínek, ale

i při zvýšeném slunečním svitu a záření proti úpalu a vysušování porostů.

Redukce a udržitelnost

Pro udržení kvality plodů z dlouhodobého hlediska musíme první násadu přesunout až na třetí rok od výsadby. To znamená, že násadu plodů musíme redukovat probírkou počátku ručně, později od výšky porostu nad 1,8 m využíváme k redukci především chemické přípravky s účinnou látkou (NAA- kyselina alfa-naftyloctová). Tuto operaci nelze uplatnit bez znalosti růstových fenofází, odborné praxe, meteorologie a fytopatologie. Účelné je v monokultuře 1 odrůdy.

Sad je udržitelný 15–20 let na stanovišti s maximální péčí. Dvacátým rokem od výsadby dochází ke stárnutí - „zababčení“, snížení počtu květů a tím i plodnosti. Spon u sloupcovitého tvaru bývá 0,5–0,8 m x 1,5–2,0 m (podle mechanizace) tj. 8–10 tis. ks stromků.ha⁻¹, při průměrné

Obrázek č. 4

sklizení 7 kg.strom⁻¹ výběrové velikosti tj. 56–70 t.ha⁻¹.

Rozdělení odrůd podle obrůstání terminálu a jejich způsob pěstování:

1. zakrsle tvořící klasickou rozvětvenou korunu s krátkými internodii, pěstované na bujně rostoucích podnožích. Je nutná úprava bočních větví řezem a letním průklestem – James Grieve Super Compact, Pidi, Starcats, Suncats. V létě lze provést zkrácení obrostu po první plody. Při hlubším seříznutí bočních výhonů se vytvoří na každém růžici s několika zkrácenými plodonosnými výhony, které je nutné regulovat, vyломit. (**Obr. č. 1**).

2. sloupcovité s nevýrazným terminálem, pěstované na bujně rostoucích podnožích s **nutnou úpravou obrostu řezem** Cumulus, Flamenco, Goldcats, Goldlane, Greencats, Herald, Charlotte, Kordona, Redspring, Redcats, Sonet, Suncats, Pomfi-

tal, Telamon (Waltz), Tophola, okrasná Maypole a Rosalie. Úprava spočívá v odstranění bočních současně rostoucích větví s terminálem. Tyto nutno zakrácovat každoročně v prodloužení 1-letého výhonu na 2–3 cm, vždy na jaře a pak při probírce plodů. Na **obrázku č. 2** - tvar se projeví bez řezu.

3. sloupcovité s výrazným terminálem, pěstované na bujně rostoucích podnožích s **minimální nutností řezu**. Zaštipujeme pouze za zelena. (**Obr. č. 3**). Cactus, Mc. Intosh Wijcik, Lambada, Moonlight, Pomerodrobust, Pompink, Redlane, Red River, Rondo, Rumba, Slima, Sonate, Sunlight, Swing, Trajan (Polka), Tuscan (Bolero), z okrasných Lilac, Magenta.

Tyto dvě poslední jmenované mají kromě okrasného uplatnění též opylovací efekt v jablono- vých sadech monokultur díky tvorbě velkého množství květů a pylu. (**Obr. č. 4**).